

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 2/08-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Mgr. A. Č., L., B., zastúpenej advokátkou JUDr. A. G., Advokátska kancelária, T., pre namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 14/2006 z 12. júna 2007 a takto

rozhodol:

1. Základné právo Mgr. A. Č., L., B., na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 14/2006 z 12. júna 2007 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 14/2006 z 12. júna 2007 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia Mgr. A. Č., L., B., v sume 7 425 Sk (slovom sedemtisícštyristodvadsaťpäť

slovenských korún) na účet advokátky JUDr. A. G., Advokátska kancelária, T., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 2/08-11 z 9. januára 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Mgr. A. Č., L., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. A. G., Advokátska kancelária, T., pre namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 14/2006 z 12. júna 2007.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka sa návrhom podaným Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) domáhala od žalovaného zaplataenia istiny 202 665,60 Sk z titulu poplatku z omeškania podľa § 38 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“), ktorému okresný súd vyhovel (v späťvzatej časti v sume 6 970,12 Sk konanie zastavil).

Proti prvostupňovému rozsudku podal žalovaný 19. júla 2005 odvolanie, v ktorom *„poukázal na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. mája 2004, vyhlásený v Zbierke zákonov 15. júla 2004, podľa ktorého ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov, nie je v súlade s čl. 20 ods. 1 druhá veta v spojení s čl. 13 ods. 3, 4 Ústavy Slovenskej republiky. Ďalej uviedol, že dve faktúry (VS 2100402682 a 2100402681) boli splatné po 15.7.2004. Poukázal na § 3 zák.č. 1/1993 Z.z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, nadobúdajú platnosť*

dňom ich vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, teda účinky pôsobia len do budúcnosti. Sťažovateľke teda mal vzniknúť nárok na poplatok z omeškania z dlžnej sumy iba vo výške 0,01% denne v období od 1.6.2003 do 15.7.2004. “.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom zo 14. februára 2006 č. k. 2 Cob 203/05-56 o podanom odvolaní v napadnutej časti rozhodol tak, že rozsudok v časti istiny 35 882,95 Sk potvrdil a vo zvyšnej časti návrh zamietol. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla: *„V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol, že podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky nie je § 38 ods. 4 zák.č. 273/1994 Z.z. v súlade s čl. 20 ods. 1 veta druhá v spojení s čl. 13 ods. 3,4 Ústavy SR. Podľa názoru odvolacieho súdu uverejnením Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v Zbierke zákonov dňa 15.7.2004 stratilo ust. § 38 ods. 4 upravujúce poplatok z omeškania na 0,01% účinnosť. Od nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/2003 Z.z. od 1.6.2003 do straty účinnosti uvedeného zákonného ustanovenia dňa 15.7.2004, bolo predmetné zákonné ustanovenie platné a účinné, teda podľa odvolacieho súdu sťažovateľke vzniklo za obdobie od 1.6.2003 do 15.7.2004 právo na poplatok z omeškania vo výške 0,01% denne. “*

Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka 31. marca 2006 dovolanie, ktoré oprela o túto argumentáciu: *„Stratou účinnosti prípadne platnosti právnych predpisov na základe nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených, ak však išlo len o ich zmenu alebo doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto novelou alebo doplnením. Sťažovateľka považuje za neopodstatnené tvrdenie že by § 38 ods. 4 bol neúčinný a neplatný, neúčinná a neplatná je iba jeho novelizácia. Zastáva názor, že platí pôvodné znenie § 38 ods. 4 ustanovené zákonom 273/1994 Z.z. so sadzbou poplatku z omeškania vo výške 0,1% denne. “*

Najvyšší súd svojím rozsudkom č. k. 4 Obdo 14/2006 z 12. júna 2007 dovolanie sťažovateľky zamietol a podľa vyjadrenia sťažovateľky svoje rozhodnutie odôvodnil takto: *„Podľa názoru dovolacieho súdu nie je sporné že § 38 ods. 4 novely č. 138/2003 Z.z., stratil účinnosť dňom 15.7.2004, kedy došlo k zverejneniu Nálezu Ústavného súdu SR v Zbierke zákonov SR. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 1/1993 Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov, rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky nadobúdajú platnosť dňom ich*

vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, teda Nález Ústavného súdu SR, týkajúci sa právneho predpisu, ktorým sa riadi predmetná sporná otázka, nadobudol platnosť až zverejnením v zbierke zákonov t.j. dňom 15.7.2004 ustanovenie § 38 ods. 4 zákona 273/1994 Z.z. v znení novely č. 138/2003 Z.z. stratilo účinnosť. Dovolací súd prijal názor, že sťažovateľke ako navrhovateľovi za obdobie od 1.6.2003 do 15.7.2004 vzniklo právo na poplatok z omeškania vo výške 0,01% denne, pretože v tomto období bol platný a účinný zákon 273/1994 Z.z. v znení novely č. 138/2003 Z.z., ktorý stanovoval sadzbu poplatku z omeškania vo výške 0,01% denne z dlžnej sumy. Zverejnením Nálezu Ústavného súdu SR, toto ustanovenie stratilo účinnosť, nie však platnosť, preto podľa názoru dovolacieho súdu nemožno prisvedčiť tvrdeniu, že by došlo k porušeniu § 41a ods. 3 zákona č. 38/1993 Z.z. “

Sťažovateľka v podanej sťažnosti uviedla, že s názorom najvyššieho súdu nesúhlasí, pretože podľa jej názoru „je povinnosťou všeobecného súdu aplikovať právny stav vzniknutý nálezom ústavného súdu o nesúlade právnych predpisov, a to nielen v procesnoprávnom zmysle ale aj z hľadiska hmotnoprávneho. To znamená, že hmotnoprávne účinky nesúladného ustanovenia sa uverejnením nálezu ústavného súdu anulujú *ex tunc*“. V rámci argumentácie v uvedenom smere sa sťažovateľka oprela o zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLZ. ÚS 1/06.

Sťažovateľka bola toho názoru, že uvedeným rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a preto v závere sťažnosti navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Rozsudkom Najvyššieho súdu SR, č.k. 4 Obdo 14/2006 zo dňa 12. júna 2007 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu SR, č.k. 4 Obdo 14/2006 zo dňa 12. júna 2007 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd SR je povinný uhradiť trovy konania za dva úkony právnej pomoci, vrátane 19% DPH, 2X režijný paušál vo výške 7424,60,- Sk do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet JUDr. A. G. “

Ústavnému súdu bolo 17. apríla 2008 doručené vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu, v ktorom uviedol: „Jadrom sťažnosti je otázka výkladu dôsledkov nálezu

Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. PL. ÚS 38/03 – 89 zo dňa 17. mája 2004, ktorým bol vyslovený nesúlad § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení s Ústavou Slovenskej republiky. V nadväznosti na uvedený nález nebol v rozhodovaní všeobecných súdov jednotný názor na to, či hmotnoprávne účinky nálezu nastávajú ex tunc, alebo až ex nunc od vyhlásenia nálezu v Zbierke nálezov Slovenskej republiky. Ústavný súd medzičasom vydaním nálezu č. PLz. ÚS 1/06 – 4 zo dňa 11. októbra 2006 zjednotil odchylné právne názory svojich senátov v tejto otázke, keď sa priklonil k názoru, že účinky vo vzťahu k účastníkom konania, ktoré neboli právoplatne skončené pred uverejnením nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky nastávajú ex tunc. Za tejto situácie už nepovažujem za potrebné vecne sa k sťažnosti vyjadrovať. Zároveň Vám oznamujem, súhlasím s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

Podaním doručeným ústavnému súdu 24. apríla 2008 právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho prerokovania veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže

zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlada, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. b) a c), aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. d), aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

Podľa čl. 125 ods. 6 ústavy rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzná.

Podľa § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde nález, ktorým sa zistil nesúlada právnych predpisov s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, vyhlási sa spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Nález je všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka zákonov“).

Podľa § 41a ods. 1 zákona o ústavnom súde právny predpis, jeho časti alebo niektoré jeho ustanovenia strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov.

Podľa § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde stratou účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe nálezu ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených; ak však išlo len o ich zmenu alebo o doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením.

Podľa § 41b ods. 2 zákona o ústavnom súde právoplatné rozhodnutia vydané v občianskoprávnom alebo správnom konaní na základe právneho predpisu, ktorý celkom sčasti alebo v niektorom ustanovení stratil účinnosť, zostávajú nedotknuté; povinnosti uložené takýmito rozhodnutiami nemožno nútene vymáhať.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ak je v danom prípade oprávnený o ochrane základných práv sťažovateľ a rozhodnúť všeobecný súd, je právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať vo veci vylúčená.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného

súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/00).

Za výnimku zo zásady, podľa ktorej výklad zákonov prislúcha predovšetkým všeobecným súdom, treba považovať výklad ustanovení zákona o ústavnom súde. V danom prípade ide najmä o výklad tých ustanovení zákona o ústavnom súde, z ktorých možno vyvodiť právne účinky nálezov ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov na konania pred súdmi a inými orgánmi verejnej moci v individuálnych veciach. Konkrétne ide najmä o ustanovenia § 41a a § 41b v spojení s § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pre označené ustanovenia zákona o ústavnom súde je charakteristické vzájomné pôsobenie princípu ochrany a zachovania ústavnosti na jednej strane a princípu právnej istoty na strane druhej. Oba princípy sú neoddeliteľnou súčasťou princípu právneho štátu vyjadreného v čl. 1 ods. 1 prvej vete ústavy. Princíp ochrany a zachovania ústavnosti sa realizuje v danom prípade samotným rozhodovaním ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy a jeho následnými právnymi účinkami na rozhodnutia, resp. rozhodovanie súdov a iných orgánov verejnej moci v individuálnych veciach. Princíp právnej istoty sa prejavuje v dvoch smeroch. Jednak je založený na prezumpcii ústavnosti právnych predpisov (až do opačného rozhodnutia ústavného súdu) a jednak na zachovaní právoplatnosti rozhodnutí súdov a iných orgánov verejnej moci vychádzajúcich z prezumpcie ústavnosti. Podľa názoru ústavného súdu pri kolízii spomínaných princíпов treba dať prednosť jednoznačne princípu zachovania a ochrany ústavnosti, a to za súčasného spolupôsobenia bŕzd vyplývajúcich z uplatnenia princípu právnej istoty (*mutatis mutandis* I. ÚS 51/06).

Zákon o ústavnom súde rozlišuje účinky nálezov ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov na konania pred súdmi a inými orgánmi verejnej moci v individuálnych veciach na tie, ktoré boli v čase uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov už právoplatne skončené (§ 41b zákona o ústavnom súde), a tie, ktoré

ešte v čase uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov neboli právoplatne skončené (§ 41a zákona o ústavnom súde).

V danom prípade sťažovateľka namieta postup a rozhodnutie najvyššieho súdu v konaní, v ktorom najvyšší súd rozhodoval o dovolaní smerujúcom proti rozsudku krajského súdu. Súdne konanie týkajúce sa predmetnej veci nebolo v čase uverejnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 v Zbierke zákonov právoplatne skončené. Krajský súd rozhodol 14. februára 2006, t. j. v čase po uverejnení nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 zo 17. mája 2004 v Zbierke zákonov a v čase, keď ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení podľa novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 138/2003 Z. z.“), v zmysle čl. 125 ods. 3 tretej vety ústavy stratilo nielen účinnosť, ale aj platnosť, keďže dňom 15. januára 2005 uplynula lehota podľa čl. 125 ods. 3 druhej vety ústavy, v rámci ktorej bola Národná rada Slovenskej republiky povinná uviesť protiústavné znenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení do súladu s ústavou.

Krajský súd bol teda povinný v čase, keď rozhodoval, aplikovať na daný prípad § 41a v spojení s § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pričom pre ústavne akceptovateľné rozhodnutie krajského súdu bola nevyhnutná správna interpretácia a aplikácia § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde.

III.

Krajský súd rozhodnutie okresného súdu (ktorý pôvodne návrhu sťažovateľky vyhovel) na základe odvolania žalovaného v časti istiny 35 882,95 Sk potvrdil a vo zvyšnej časti zmenil tak, že návrh sťažovateľky zamietol. Svoje rozhodnutie v odvolacom konaní odôvodnil tak, že podľa jeho názoru od nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/2003 Z. z., teda od 1. júna 2003 až do straty jeho účinnosti, bola predmetná novelizácia stanovujúca poplatok z omeškania vo výške 0,01 % denne z dlžnej sumy platná a účinná, preto pre

obdobie od 1. júna 2003 až do 15. júla 2004 bolo potrebné sťažovateľke priznať poplatok z omeškania v uvedenej výške.

Najvyšší súd ako dovolací súd sa s právnym názorom druhostupňového súdu ako vecne správnym stotožnil, a preto dovolanie sťažovateľky zamietol. Svoje stanovisko v podstate odôvodnil tým, že v čase, keď „sporný“ nárok vznikol, teda v období od 1. júna 2003 do 15. júla 2004, bolo platné a účinné ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení svojej novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z., preto za uvedené obdobie bolo potrebné priznať sťažovateľke nárok na poplatok z omeškania v znení uvedenej novelizácie, teda vo výške 0,01 % denne z dlžnej sumy. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd skonštatoval, že k porušeniu ustanovenia § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde nedošlo.

Vychádzajúc z uvedených zistení bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či najvyšší súd v danom prípade správne interpretoval a aplikoval § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde a či v dôsledku tejto interpretácie a aplikácie postupom a rozsudkom najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu označeného základného práva sťažovateľky.

Podľa § 41a ods. 1 zákona o ústavnom súde od uverejnenia nálezu ústavného súdu vydaného v konaní o súlade právnych predpisov v Zbierke zákonov nie je možné postupovať podľa právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia, ktoré ústavný súd vyhlásil za rozporné s ústavou. Podľa názoru ústavného súdu dňom márneho uplynutia lehoty podľa čl. 125 ods. 3 tretej vety ústavy stráca takýto právny predpis, jeho časť alebo niektoré jeho ustanovenie platnosť ex tunc, t. j. je anulované od počiatku.

V danej veci je nesporné, že § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení podľa novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z. v čase rozhodovania krajského súdu nebol účinný ani platný, t. j. už nebol súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Z toho vyplýva, že krajský súd v čase svojho rozhodovania nemohol aplikovať na daný prípad § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v neplatnom znení, t. j. nemohol potvrdiť nárok sťažovateľky na poplatok z omeškania vo výške 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania, ktorý jej priznal vo svojom rozsudku č. k. 2 Cob 203/05-56 zo 14. februára

2006, a to bez ohľadu na to, že v čase, keď tento nárok vznikol, bolo toto ustanovenie platné a účinné. Zo znenia § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde jednoznačne vyplýva, že v danom prípade po strate účinnosti (po 15. júli 2004), ako aj po následnej strate platnosti (po 15. januári 2005) posledného znenia zákona o zdravotnom poistení „platí skorší predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením“, t. j. v čase rozhodovania krajského súdu platil § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení pred nadobudnutím platnosti a účinnosti novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z., keď ustanovoval poplatok z omeškania 0,1 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania. Rovnako to platí aj pre rozhodovanie najvyššieho súdu v dovolacom konaní, povinnosťou ktorého bolo vykonať ústavne akceptovateľnú interpretáciu ustanovenia § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Na základe stanoviska pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/06 z 11. októbra 2006, ktorým ústavný súd prijal zjednocujúce stanovisko k odchylným právnym názorom senátov ústavného súdu vyslovených pri svojej rozhodovacej činnosti na aplikáciu nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 38/03-39 zo 17. mája 2004 v konaní pred všeobecným súdom, senát ústavného súdu dospel k názoru, že najvyšší súd porušil základné právo sťažovateľky (1. bod výroku nálezu).

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu základného práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a zároveň môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 4 Obdo 14/2006 z 12. júna 2007, bolo potrebné tento rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie najvyššiemu súdu (2. bod výroku nálezu).

Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľke vznikli v súvislosti s jej zastupovaním v konaní

pred ústavným súdom advokátkou JUDr. A. G. Sťažovateľka žiadala uhradiť trovy konania za dva úkony právnej služby vrátane DPH a režijného paušálu v sume 7 424,60 Sk .

Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri stanovení výšky náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľky postupoval ústavný súd podľa ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 1 a 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom vychádzal z výpočtového základu pre úkony právnej služby vykonané v roku 2007, ktorý je odvodený z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2006, t. j. zo sumy 17 822 Sk, ako aj z hodnoty režijného paušálu pre toto obdobie. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2007 v konaní pred ústavným súdom je 2 970 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk.

V súlade s uvedenými ustanoveniami vyhlášky mohla sťažovateľka požadovať náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a písomné podanie vo veci – sťažnosť) vrátane paušálnej náhrady výdavkov, spolu v sume 6 296 Sk zvýšenej o 19 % DPH (keďže jej právna zástupkyňa je platiteľkou tejto dane), teda v celkovej sume 7 425 Sk.

Na základe toho ústavný súd priznal sťažovateľke, ktorá bola v konaní úspešná, náhradu trov konania v sume 7 425 Sk, pričom uložil najvyššiemu súdu uhradiť ich na účet právnej zástupkyne v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu (3. bod výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2008